

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci **žalobce: I. Z.,** zastoupeného JUDr. Lumírem Červenkou, advokátem se sídlem Kladno, Saskova 1625, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3,** o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze č. j. 46 Az 571/2003 – 28 ze dne 23. 3. 2004,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) nadepsaný rozsudek Krajského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-5405/VL-10-C10-2001 ze dne 7. 3. 2003. Tímto správním rozhodnutím nebyl stěžovateli udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (azylový zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 325/1999 Sb.“) a bylo vysloveno, že se na něj nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 cit. zákona. Soud po přezkoumání uvedeného správního rozhodnutí dospěl k závěru, že skutková zjištění, z nichž rozhodnutí vycházelo, byla dostatečná a závěr správního orgánu je v souladu se zákonem. Stěžovatel podle soudu ve správním řízení netvrdil žádné

skutečnosti podřaditelné pod důvody pro udělení azylu podle § 12 cit. zákona, když ekonomické důvody, pro něž opustil Ukrajinu, takovými důvody nejsou. Rovněž závěr správního orgánu ohledně neudělení azylu podle § 13 cit. zákona je správný, neboť soud ze správního spisu nezjistil, že by stěžovatel byl rodinným příslušníkem osoby, které byl udělen azyl. Ve vztahu k výroku o neudělení humanitárního azylu podle § 14 cit. zákona soud upozornil, že na jeho udělení není nárok; soud navíc zjistil, že osobní poměry stěžovatele a situace v oblasti dodržování lidských práv v zemi jeho původu byly správním orgánem dostatečně zjištěny a závěr žalovaného o neudělení azylu z humanitárních důvodů není s těmito podklady v logickém rozporu. Soud se ztotožnil i se závěrem správního orgánu, že stěžovateli v případě návratu do vlasti nehrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu a že země se nenachází v žádném válečném konfliktu, a že tedy u stěžovatele nejsou dány překážky vycestování ve smyslu § 91 cit. zákona. Celkově dospěl soud k totožnému závěru jako žalovaný, totiž že žádost stěžovatele o udělení azylu byla podána účelově s cílem vyhnout se správnímu vyhoštění a legalizovat si pobyt na území České republiky. Vzhledem k těmto skutečnostem krajský soud v souladu s § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), žalobu jako nedůvodnou zamítl.

V podané kasační stížnosti stěžovatel uvádí, že skutková zjištění žalovaného jsou neúplná a nepřezkoumatelná. Namítá, že správní orgán ve věci nevyslechl jeho družku. Ačkoliv žalovaný ve svém rozhodnutí tvrdí, že vycházel ze Zprávy Ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv na Ukrajině, nekonstatuje, jaké závěry zpráva uvádí a zda ke stejným zjištěním dospěly i příslušné české orgány. Rozhodnutí správního orgánu není podle něj přezkoumatelné ani z hlediska výroku o překážkách vycestování, neboť odkazuje na jiné, v odůvodnění již uvedené informace, včetně této zprávy. V doplnění kasační stížnosti stěžovatel uvedl, že při projednávání jeho žádosti o azyl došlo k pochybení správního orgánu. Žalovaný podle něj nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí, čímž porušil § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) a v důsledku toho i nesprávně právně posoudil žádost o azyl. Dále má stěžovatel za to, že důkazy, které si žalovaný opatřil pro rozhodnutí, nebyly úplné, čímž došlo opětovně k porušení § 32 odst. 1 správního řádu a dále § 34 odst. 1 téhož zákona; správní orgán tak podle něj nemohl správně usuzovat na skutkové a právní otázky, které pro své rozhodnutí potřebuje zodpovědět. Stěžovatel dále dovozuje, že rozhodnutí nevyplývá ze zjištěných podkladů, tj. neexistuje logická vazba mezi rozhodnutím a podkladem pro ně. Tato tvrzení odůvodnil tak, že v zemi původu je ohrožen na životě, nemá kam se obrátit o pomoc, neboť stát takové poměry trpí a podporuje. Domnívá se, že mu měl být udělen humanitární azyl, dovolává se přitom čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, podle kterého nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému a ponižujícímu zacházení či trestu. Stěžovatel odkázal rovněž na rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ve věcech *Cruz Varas* a *Vilvarajah*. Na policii se nebylo možno obrátit, neboť po nikom nelze požadovat, aby se sám a dobrovolně vystavoval persekuci. V doplnění kasační stížnosti stěžovatel poukázal rovněž na čl. 53 Příručky k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků vydané v roce 1992 Vysokým komisařem pro uprchlíky. Stěžovatel navrhl Nejvyššímu správnímu soudu, aby kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Zároveň požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, nařízení ústního jednání a ustanovení tlumočníka do ukrajinského jazyka.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žádost o udělení azylu byla stěžovatelem podána dne 9. 6. 2001 a pohovor k žádosti o udělení azylu na území České republiky byl se stěžovatelem proveden dne 2. 12. 2002. Pohovor byl na žádost stěžovatele veden v ruském jazyce za přítomnosti tlumočníka. V žádosti o udělení azylu stěžovatel za její důvod označil skutečnost, že na Ukrajině nemohl najít zaměstnání a nemohl se uživit. Proto odjel mezi roky 1997 až 1999 (rok si již přesně nepamatuje) z Ukrajiny za prací a o azyl žádá kvůli legalizaci svého pobytu v České republice. Tyto důvody dále rozvedl v rámci pohovoru k žádosti o udělení azylu. Uvedl, že kromě ekonomických problémů žádné jiné potíže na Ukrajině neměl. Ještě počátkem devadesátých let minulého století jezdil za prací na Sibiř, kde pracoval jako lesní dělník. Po návratu na Ukrajinu již nepracoval, neboť si podobnou práci nemohl najít, a živ byl z úspor. Bezprostřední pohnutkou k odchodu z vlasti byla skutečnost, že neměl práci a neměl kde bydlet, neboť prodal dům. V České republice pobývá nelegálně, pracoval jako bagrista a našel si zde přítelkyni. Stěžovatel v průběhu správního řízení rovněž potvrdil, že nikdy nebyl na Ukrajině trestně stíhán, že nikdy neměl problémy s tamní policií nebo jinými státními orgány a že politického života se v zemi původu rovněž aktivně nezúčastnil.

Podle § 12 zákona č. 325/1999 Sb. se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle § 2 odst. 5 cit. zákona se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Nejvyšší správní soud, stejně jako krajský soud, je při rozhodování vázán právním i skutkovým stavem, který tu byl v době vydání správního rozhodnutí. Stěžovatel ve své kasační stížnosti, resp. v jejím doplnění uvedl celou řadu skutečností, jež nebyly uplatněny ve správním řízení ani v řízení před krajským soudem. Jde zejména o tvrzení, podle nichž měl být v zemi původu ohrožen na životě, že se nemohl nikam obrátit s žádostí o pomoc, neboť by se tím vystavil persekuci, že stát blíže neidentifikované poměry „trpí a podporuje“. Tato tvrzení jsou v příkrém rozporu s tvrzeními stěžovatele v průběhu správního řízení tak, jak jsou shrnuta výše. Stěžovatel ve správním řízení ani v řízení před krajským soudem naopak ani nenaznačil jakoukoliv skutečnost, ze které by mohly správní orgán a krajský soud usoudit, že stěžovatel se na Ukrajině obává mučení, resp. nelidského zacházení, což nyní stěžovatel ve své kasační stížnosti tvrdí. Těmito námitkami se Nejvyšší správní soud nezabýval, neboť ke skutečnostem, poprvé uplatněným až v kasační stížnosti, podle § 109 odst. 4 s. ř. s. nesmí přihlížet.

V části kasační stížnosti, v níž stěžovatel namítá nepřezkoumatelnost správního rozhodnutí z důvodu odkazu na Zprávu Ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv na Ukrajině a pochybení správního orgánu spočívající v nevyslechnutí jeho družky, je tato kasační stížnost nepřípustná, neboť se opírá o jiné důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáváno, ač tak učinit mohl (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). Ani těmito námitkami se tedy nemohl Nejvyšší správní soud zabývat.

Z uvedeného tedy vyplývá, že Nejvyšší správní soud mohl přezkoumat napadený rozsudek Krajského soudu v Praze pouze z obecně uplatněného důvodu ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Stěžovatel totiž v kasační stížnosti nad rámec výše uvedených nepřípustných námitek namítá (ve shodě s dikcí své žaloby) i existenci vad řízení spočívajících v tom, že při zjišťování skutkového stavu byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost; podle stěžovatele pak měl krajský soud pro tuto důvodně vytýkanou vadu rozhodnutí správního orgánu zrušit. Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Praze ze strany tohoto uplatněného důvodu, avšak shledal, že kasační stížnost není ani z tohoto pohledu důvodná.

Podle zjištění Nejvyššího správního soudu v daném případě stěžovatel v průběhu správního řízení vůbec netvrdil skutečnosti, jež by bylo možno podřadit pod důvody pro udělení azylu podle § 12 zákona č. 325/1999 Sb. Jediným důvodem jeho odchodu z vlasti byla nemožnost získat na Ukrajině adekvátní práci. O azyl pak požádal proto, aby došlo k legalizaci jeho pobytu v České republice, kde si práci našel. Stěžovatel naopak výslovně prohlásil, že s policií a státními orgány v zemi původu žádné problémy neměl, nikdy nebyl trestně stíhán a nebyl politicky aktivní. Stěžovatel tak podle zjištění Nejvyššího správního soudu ve správním řízení nejen netvrdil, že by byl pronásledován z příčin uvedených v cit. ustanovení, nýbrž netvrdil ani to, že by byl vůbec pronásledován ve smyslu § 2 odst. 5 cit. zákona. Za takových okolností mohl žalovaný, v případě dodržení 30ti denní lhůty stanovené v § 16 odst. 2 cit. zákona, přijmout rozhodnutí o zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. a) a g) cit. zákona. Je-li tomu tak, pak byly nepochybně po uplynutí uvedené lhůty dány podmínky pro vydání žalobou napadeného rozhodnutí žalovaného o tom, že se stěžovateli azyl podle § 12 cit. zákona neuděluje.

Stěžovatel v kasační stížnosti namítá porušení procesních předpisů správním orgánem, konkrétně § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 34 odst. 1 a § 46 správního řádu. Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že je v něm založena žádost o udělení azylu, vlastnoručně psané tzv. důvody žádosti, jakož i protokol o pohovoru k žádosti o udělení azylu, který byl se stěžovatelem proveden. Informace obsažené v těchto listinách byly podle Nejvyššího správního soudu dostatečným podkladem pro vydání rozhodnutí žalovaného, neboť z nich jednoznačně vyplývá absence tvrzení azylově relevantních důvodů, jakož i absence důvodů pro udělení azylu podle § 13 a § 14 cit. zákona či pro existenci překážek vycestování vy smyslu § 91 cit. zákona. Správní orgán má povinnost prověřit existenci důvodů pro udělení azyl ve smyslu § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 cit. zákona pouze tehdy, jestliže jsou důvody uvedené v § 12 cit. zákona žadatelem o azyl alespoň tvrzeny. V daném případě však důvody uvedené opakovaně stěžovatelem ve správním řízení žalovaný vyhodnotil tak, že nejde o důvody podřaditelné pod některý z důvodů uvedených v § 12 cit. zákona, a Nejvyšší správní soud se s tímto závěrem ztotožňuje. Jestliže stěžovatel ani netvrdil důvody, pro něž lze azyl podle zákona udělit, nelze po žalovaném požadovat, aby prováděl rozsáhlá dokazování, kterými by nad rámec vlastních tvrzení stěžovatele „dohledával“ jiné v úvahu přicházející důvody, pro něž stěžovatel o azyl ve skutečnosti žádá, a to ani tehdy, jestliže žalovaný nemůže přijmout rozhodnutí o zamítnutí žádosti o azyl pro její zjevnou nedůvodnost z důvodu uplynutí lhůty podle § 16 odst. 2 cit. zákona. Ve světle těchto úvah pak Nejvyšší správní soud posoudil rozhodnutí žalovaného a dospěl k závěru, že tento se porušení stěžovatelem označených ustanovení správního řádu nedopustil. Výpovědi samotného stěžovatele ve správním řízení představovaly samy o sobě potřebné podklady pro rozhodnutí a žalovaný tak dostál své povinnosti zjistit a přesně skutečný stav věci (§ 32 odst. 1 správního řádu). Žalovaný své rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení azylu opřel zejména o vlastní

výpovědi stěžovatele, které byly činěny po řádném poučení o významu výpovědi a o právech stěžovatele ve správním řízení a za přítomnosti tlumočníka do ruského jazyka. Stěžovateli bylo umožněno vyjádřit se k jiným podkladům pro vydání rozhodnutí (čehož nevyužil) a svou výpověď nad rámec odpovědí na položené otázky doplnit. Lze tak konstatovat, že správní orgán použil k dokazování prostředků, které nepochybně vedly ke zjištění, resp. objasnění skutečného stavu věci, a které jsou v souladu se zákony, resp. byly zákonným způsobem získány a provedeny. Nedošlo tedy ani k porušení § 34 odst. 1 správního řádu. Samotné rozhodnutí žalovaného o zamítnutí žádosti o udělení azylu tedy vychází ze spolehlivě zjištěného stavu věci, a po ověření, že rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákony, orgánem k přijetí takového rozhodnutí příslušným a že obsahuje předepsané náležitosti, nemohl Nejvyšší správní soud přisvědčit ani námitce porušení § 46 správního řádu. Z uvedených důvodů je třeba rovněž odmítnout názor stěžovatele, že by se žalovaný dopustil porušení základní zásady správního řízení uvedené v § 3 odst. 4 správního řádu. Proto Nejvyšší správní soud neshledal naplnění stěžovatelem tvrzeného důvodu kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Nezabýval se přitom odkazem na Příručku k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, vydané Vysokým komisařem pro uprchlíky, ani odkazy na rozsudky Evropského soudu pro lidská práva. Za situace, kdy jedinými tvrzenými důvody žádosti o azyl byly důvody ekonomické, resp. byla-li důvodem žádosti o azyl potřeba legalizace pobytu stěžovatele na území České republiky, je relevance takových odkazů pro posouzení zákonnosti rozhodnutí krajského soudu nulová.

Pokud jde o zcela okrajově a bez dalšího upřesnění uplatněnou námitku stěžovatele, že mu měl být udělen azyl z humanitárních důvodů, pak Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem poukazuje na to, že na udělení azylu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb. není právní nárok, když rozhodnutí o jeho udělení je zcela na správním uvážení žalovaného. V situaci, kdy stěžovatel ve správním řízení ani nenaznačil žádný důvod hodného zřetele, pro něž lze tento typ azylu udělit, a kdy takové skutečnosti nevyplynuly ani z jiných podkladů rozhodnutí shromážděných ve správním řízení, Nejvyšší správní soud shledává, že výrok o neudělení azylu z důvodu podle § 14 cit. zákona obsažený ve správním rozhodnutí je logickým odrazem tohoto zjištění a že tedy správní uvážení žalovaného v žádném případě zákonem stanovené meze nepřekročilo ani nebylo zneužito.

Nejvyšší správní soud s poukazem na výše uvedené tedy nezjistil naplnění řádně uplatněných důvodů kasační stížnosti, a proto kasační stížnost dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Vzhledem k dikci ust. § 78b odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb., podle něhož se cizinci, který předloží doklad o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku, udělí na žádost vízum za účelem strpění pobytu, nerozhodoval Nejvyšší správní soud samostatně o žádosti o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Jelikož byl stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen zvoleným advokátem, jenž je nepochybně českého jazyka znalý, neshledal Nejvyšší správní soud důvody pro ustanovení tlumočníka z ukrajinského jazyka. Žádosti o nařízení ústního jednání soud nevyhověl a toto jednání nenařídil, neboť v řízení nebylo třeba provádět důkazy a nebyly shledány ani jiné důvody vhodnosti takového postupu za situace, kdy o kasační stížnosti je podle ust. § 109 odst. 1 s. ř. s. rozhodováno zpravidla bez jednání.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 7. dubna 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu